

УДК УДК 821.161.2

DOI 10.31654/2520-6966-2023-22F-108-72-83

О. М. Петрик

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови, методики її навчання та перекладу Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
orcid.org/0000-0002-9925-4443

e-mail: petrykhelena2000@gmail.com

В. М. Самойленко

учениця II курсу лінгвістичного класу Ніжинського ліцею
Ніжинської міської ради при НДУ ім. М. Гоголя

orcid.org/0009-0009-8583-5501

e-mail: lerabeauty83@gmail.com

Особливості інтерпретації поезії Василя Стуса «Посоловів од співу сад»

Статтю присвячено дослідженню специфіки інтерпретації поезії Василя Стуса «Посоловів од співу сад».

У дослідженні, як теоретичне підґрунтя, визначено поняття інтерпретації як загальнонаукового терміна, наголошено на його функціонуванні в гуманітарних науках. Процес створення інтерпретації починається на етапі первинного сприйняття твору і продовжується під час вторинного чи багатократного прочитання. Це дає змогу говорити про варіативність і множинність інтерпретацій як щодо індивідуальної, так і щодо групової роботи над текстом.

Окреслено світоглядну позицію Василя Стуса. Це людина високої освіти й великої культури, його знання виявилися в багатстві тематики, глибині філософських міркувань і надзвичайній різноманітності лексики та фразеології. Позиція В. Стуса є феноменальною на тлі його сучасників: вихід із глухого кута самоізоляції можливий лише через долучення до європейської традиції, культивування моральних цінностей.

Розкрито специфіку філологічної інтерпретації поезії з опертям на літературознавчий та лінгвостилістичний аналізи. Доведено, що поезія «Посоловів од співу сад» є виразником філософської лірики, де на фоні пейзажу зображено внутрішні поривання ліричного героя: дух поета ніколи не можна втримати в клітці, він завжди вирветься на волю, вивільниться від загратованих обмежень. Вірш має досить яскраві особливості, що прослідковуються практично на всіх мовних рівнях. Вони допомагають авторові емоційніше й виразніше передати думки й почуття ліричного героя.

Ключові слова: Василь Стус, інтерпретація, поетичний текст, філологічна інтерпретація.

Однією із центральних в історії українського письменства є неординарна й творча постать Василя Стуса, якого ще за життя визнала літературна Європа. Мала батьківщина значущість і ваго-

мість його творчого доробку усвідомила значно пізніше, лише з кінця вісімдесятих років.

Першим, хто звернувся до вивчення творчості митця, були еміґраційні критики (М. Павлишин, Б. Рубчак, П. Савчак, О. Тарнавський, Ю. Шерех, А. Шум та ін.). В Україні розумінню поетичної спадщини В. Стуса та його долі сприяли Ю. Бедрик, А. Бондаренко, А.-Г. Горбач, Т. Гундорова, І. Дзюба, М. Жулинський, В. Івашко, М. Коцюбинська, М. Москалець, Д. Наливайко, В. Неділько, Л. Плющ, Є. Сверстюк, М. Слабошпицький, О. Соловей, Д. Стус, Ю. Шевельов. Сучасне літературознавство осмислює доробок поета як вузлову проблему, репрезентовану об'єднанням філософо-естетичних, морально-етичних, політико-ідеологічних критеріїв оцінки людського буття. Огляд наукової літератури дає підстави стверджувати, що поетична спадщина В. Стуса привертає до себе увагу.

Актуальність наукової розвідки підтверджується й тим, що основні аспекти творчого доробку хоча й потрактовані на сьогодні, проте особливості інтерпретації окремих поетичних текстів залишаються ще не з'ясованими. Крім того, постать Василя Стуса набуває значної популярності, що пов'язано не лише з подіями в нашій країні (захист від ворога української державності, мови, людської гідності, що було надважливим для поета), але і з його ювілеєм – 85 років із дня народження.

Питання інтерпретації знаходиться в руслі активно досліджуваних у межах різних царин, зокрема й у філології. Серед найвідоміших дослідників, які присвятили свої праці означеній проблемі, варто назвати таких, як Р. Барт, Е. Бетті, М. Гайдеґґер, І. Гальперін, В. Дільтей, В. Іванишин, В. Ізер, Р. Інґарден, В. Кухаренко, Ю. Лотман, П. Рікбор, С. Сонтаґ, Ф. Шлейєрмахер, В. Шуляр та ін.

Інтерпретація (з лат. *interpretatio* – тлумачення, пояснення) – процес перенесення елементів формальних та текстових структур на предметну реальність, результатом якого є встановлення змісту понять та термінів, що входять до складу цієї структури [4, с. 57].

Існує три види інтерпретації: 1) природничо-наукова – дозволяє зіставити теорію з реальністю та проводити верифікацію теорій; 2) логіко-математична – означає «переведення» однієї аксіоматичної системи в іншу, при цьому проблема відповідності реальності не зачіпається, таке «переведення» передбачає побудову нової мови; 3) інтерпретація в гуманітарних науках – це встановлення змісту текстових структур. Якщо логіка, математика та природничі науки мають деякі вимоги до формальних структур інтерпретації, то гуманітарні науки розширюють значення поняття «текстові структури»,

текстом є будь-яка знакова система; гуманітарні науки зіставляють текст і контекст, вербальні та невербальні структури.

Якщо поняття інтерпретації в природничих науках, математиці не змінювалося протягом їхньої історії, то в гуманітарних науках можна виявити три етапи в історії його вживання, і в кожному виникає специфічний вид гуманітарної інтерпретації:

1. Герменевтична інтерпретація – реконструкція тексту, що здійснюється читачем уже після конструювання тексту автором. Метою такої інтерпретації є розуміння тексту, тобто відновлення сенсу, закладеного автором. Цей підхід до поняття інтерпретації формувався в 19 ст. Ф. Шлейєрмахером, В. Дільтеєм. Такий вид інтерпретації також називають класичною інтерпретацією.

2. Структурно-семіотична інтерпретація – дешифрування тексту. Текст розглядається як самостійна об'єктивна реальність, що не залежить від суб'єктивних особливостей автора та історичного контексту. Роль контексту для інтерпретатора не є важливою. Окрім того, переживання, виражені за допомогою мови, втрачають свою специфіку, оскільки пов'язуються із загальноновживаними словами. Такий вид інтерпретації формується в 1950-ті роки, він наявний у концепціях Г. Башляра, П. Рікьора та властивий модернізму.

3. Інтерпретація як деконструкція – процедура означення: суб'єктивне, здійснюване в процесі читання встановлення значення текстових структур тут відкидається як незначний для інтерпретації процес початкового створення тексту, а процедура означення прирівнюється до створення тексту, який набуває сенсу лише під час читання. Концепція «смерті автора» Р. Барта передбачає відмову від відновлення процесу створення тексту й сенсу, який вкладав у нього автор, оскільки цей сенс не є єдино можливим і навіть необхідним для прочитання. Таке трактування інтерпретації є постмодерністським й активно розвивається в 1960-ті роки.

Оскільки можливими є різні види інтерпретації зі зверненням і без звернення до предметної сфери й існує необхідність врахувати індивідуальні особливості читача під час виявлення значень, можна говорити саме про проблему інтерпретації, яка формується так: не існує якоїсь однієї інтерпретації теорії. Теорії можуть бути як інтерпретації одна до одної, а отже, теорія може існувати окремо від об'єктивної реальності й не потребувати її [4, с. 57–58].

Аналізуючи наукову літературу, можемо виділити такі потрактування поняття *інтерпретація*, пов'язані з філологічним напрямом:

- засвоєння ідейно-естетичної, смислової та емоційної інформації твору, що здійснюється завдяки відтворенню авторського бачення й пізнання дійсності [3, с. 6];

- роз'яснення, тлумачення, розкриття змісту й сенсу (смислу) літературного твору: своєрідне виконання художнього твору на основі самостійного тлумачення виконавця [2, с.187–188];

- «здатність вільно творити з певного тексту свій текст; можливість виразити себе, свої читацькі здібності» [11, с. 200].

Зважаючи на зазначені вище тлумачення, подаємо таке трактування терміна інтерпретація, що прийнятне й до шкільної практики: *«Інтерпретація – це створення читачем власного витлумачення художнього твору (в усній чи письмовій формі), що ґрунтується на індивідуальних особливостях сприйняття, мислення, яви й розуміння поетики художнього тексту».*

Аналіз методичної літератури дозволяє виділити такі методи й прийоми інтерпретації: робота з літературною критикою; відомості щодо оцінки того чи того твору; порівняння, пов'язані з проблемою перетворення літературного твору в інших видах мистецтва; пошук ключових слів та асоціацій; написання творів різних жанрів творчого спрямування; обговорення заголовка й епіґрафа; спілкування й мисленнєвий діалог із автором та героєм; осмислення прочитаного через обговорення.

Поняття інтерпретації має велике гносеологічне значення: воно відіграє важливу роль під час зіставлення наукових теорій з описуваними ними галузями, під час опису різних способів побудови теорії, у характеристиці змін співвідношень між ними, у процесі розвитку пізнання. Оскільки кожна природнича теорія створена й побудована для опису певної сфери реальної дійсності, ця дійсність і слугує для теорії «природною» інтерпретацією.

Для розуміння й осмислення постаті Василя Стуса необхідно якнайглибше зануритися в його тексти, його світогляд, у яких «етика крайнього суб'єктивізму з гранично загостреним відчуттям інакшості, відчуження від світу об'єктивних (абсурдно-ґротескних у приватній ситуації поета) реалій» [6, с. 73] стають основоположними й визначальними, що наближує до світогляду та етико-стильових засад експресіонізму:

*Мені здається, що живу не я,
а інший хтось живе за мене в світі
в моїй подобі... [9].*

Усупереч важким умовам існування (за словами самого поета – «смертеіснування») усі роки за ґратами поет продовжував писати. Його варіанти «Палімпсестів» просочувалися крізь стіни тюрми й проникали навіть крізь «залізну завісу». Поетична творчість Василя Стуса пронизана глибокими філософськими та релігійними питан-

нями про долю людини, яка потрапила в тяжку життєву ситуацію. Усі його творчі сили були покладені на розв'язання вічних проблем буття. Василь Стус за характером належав до тих митців, яких гостро зачіпали проблеми про достойне, гідне життя. Воно є найвищим творчим завданням не лише поета, а й кожної людини.

Як творець самого життя, Василь Стус не просто чинить шалений опір владі тоталітарної держави, він виступає символом людини, яка протистоїть насиллю будь-якої влади. Найчастіше таким втіленням нелюдської влади, яка спотворює і душить голос життя, стає Бог:

*...В краю потворнім є потворний бог –
почвар володар і володар люті
скаженої – йому нема відроди... [7, с. 299].*

Ця руйнівна сила та лють нагадують жорстокість деміурга, проте поет не боїться кинути виклик владі Бога, якого потраковано як образ держави в сучасному світі [8, с. 6]. Василь Стус захищає право людини бути людиною і відмовляється визнавати будь-яку владу, крім влади творчої особистості над своїм життям. Митець обирає не покору, яку вимагає кожна зовнішня влада, а звинувачення, указуючи на несправедливість і підлість влади.

Спираючись на західну інтелектуальну традицію, зокрема на філософську думку Камю, Гайдеггера, Сартра, Василь Стус «здобував власну неповторну самість» [5, с. 55], завдяки чому він легко впізнаваний як автор. У своєму творчому доробку він зумів органічно поєднати два світи – європейське мислення й вірш, оперті на багатовікову традицію та українську чуттєво-емоційну стихію.

Василь Стус – це людина високої освіти й великої культури, його знання виявилися в багатстві тематики, глибині філософських міркувань і надзвичайній різноманітності лексики та фразеології. Його позиція виявилася феноменальною на тлі його сучасників: вихід із глухого кута самоізоляції можливий лише через долучення до європейської традиції, культивування моральних цінностей та естетичних вартостей. «Його стратегічна настанова виявилася не тільки слушною, а й провидчою. Вона надалі вказує українській літературі властивий шлях, незважаючи на триваючу розгубленість...» [5, с. 57].

Збірка «Палімпсести», до якої входить вірш «Посоловів од співу сад», – це четверта книга поезій Василя Стуса, яку укладав не автор, а слідчі КДБ. Саме вони забрали твори, що були записані на різних клаптиках паперу. А назву цій збірці поет дав уже пізніше, яка стала символічною: палімпсести – це тексти, що пишуться на не

вибіленому від попередніх написів пергаменті чи папері. Інколи старий текст ще може проступати, але новий перекриває його. Кожен вірш збірки має прихований зміст, який читач повинен побачити між рядками.

Вірш «Посоловів од співу сад» був написаний за колючим дротом під пильним наглядом «всевидючого ока». Уперше переписаний у листі до дружини від 8.12.1974 р. з Мордовії. У ньому автор двома-трьома змістовими пластами витворює цілісну картину світу й духовне вивільнення особистості. Ліричний герой постає як сильна духом, зі стоїчним характером людина; герой, який бачить вишні та навіть відчуває їх смак, чує спів солов'їв, від якого п'яніє сад, бачить образ святої матері, яка дає сили вистояти у ворожому світі. Це вірш про людину, яка може духовно вивільнитися від бруду та брехні, яка буде жити, а не існувати, яка стоїчно перенесе негаразди буття. Це боротьба духу, який намагається вирватися з тенет.

Сумна й непогожа погода розбудила Стусові передуми. Автор не намагається їх заспокоїти або сховати. Він пише вірші, котрі так і просяться у великий світ, вириваючись «без титла».

*Посоловів од співу сад,
од солов'їв, і од надсад.
І од самотньої свічі,
і од жалких зірок вночі [7, с. 92].*

У першому смисловому блоці автор малює сад, що захмелів від солов'їного співу. Сад – це початок всього, це життя, це біле полотно, на якому має щось вималюватися. І саме сюди залітає солов'їний надсадний спів, і порушує тишу й недоторканність саду. Зруйнувалася гармонія, на білий колір падає сіра тінь свічки. Свічка з очищувальним вогнем мала б захистити, оберегти ліричного героя, але вона самотня (як і душа поета) і не виконує ролі оберега. Саме невизначність, тьмяність, сірий колір натякає на те, що ліричний герой (як і свічка) сам у цьому світі, йому ніхто не допоможе. Навіть зірки, які мають надихати, вони «жалкі», холодні, не зігріють. Сірий колір (сутінки) переходить у чорний – ніч. Це і вивільнення неконтрольованої енергії хаосу, і символ фізичної смерті, і страх перед невідомістю, і випробування на стоїцизм.

*У небі місяць горювий
скидається, як пульс живий.
Ущухлим світлом сяють вишні
опонічні. Допіру лив
високий дощ. І всі невтішні
мої передуми будив [7, с. 92].*

Другий смисловий блок несе нові кольори та образи. Темну ніч пронизує місяць, «як пульс живий». На чорному тлі яскравою плямою пульсує місяць. Це ніби ота підтримка, що потрібна ліричному героєві, це той дороговказ, що допоможе знайти вихід із темноти, вивільнитися від неї. У цьому блоці наявний цікавий символ вишні – дерева життя, символ сонця, символ рідної домівки, символ України. Автор пише «ущухлим світлом сяють вишні», ніби малюючи картину рідної Батьківщини, куди думками летить ліричний герой, торкаючись поглядом оміті високим дощем вишні. Епітет «високий дощ» дає змогу відчутти душу нашого героя, для якого серед темної ночі немає страху. Він сповнений любові до України, яка малюється йому саяливими вишнями. Образ дощу, присутній у цьому смислового блоці, додає мінору ліричному образу, змушує героя, а разом із ним і читача, зануритися своїми думками в себе, щоб відшукати сили для життя, а не існування.

*Я двері прочинив з веранди,
де кострубатий вертоград,
собі не в силі дати лад,
пильнує перший сон троянди [7, с. 92].*

Третій смисловий блок дає змогу не тільки побачити колір, а й відчутти запахи саду. Дивний вертоград (книжн., заст. сад), що бачить ліричний герой, якийсь старий і безсилий, він не в змозі дати собі лад. Чому цей сад безсилий, а може, він бездієвий? Суть цього блоку розкриває епітет *кострубатий*. Це не просто огорожений шорсткий сад, це колючий дріт, який обмежує як фізично, так і морально. Навіть присутність троянди, її приємного запаху й ніжного кольору, не пом'якшує темно-сіру картину, бо хтось «пильнує перший сон». У повітрі витає задуха, що не дає змоги дихати на повні груди, сповна насолодитися запахом троянди – запахом свободи й волі.

*Свіча затріпотіла – й світло,
мов голуба, пустила в лет,
і вірш твій вирвався без титла,
і дух твій вирвався з тенет,
бо надто кругле небо краю,
і кругла саду ліпота,
бо мати дивиться свята.
Я в ній – смеркаю і світаю [7, с. 92].*

Четвертий смисловий блок розфарбовує чорно-сіру картину. Вогонь (світло від свічки) виконує роль оберега, що відганяє зло та темні думки. З'являється образ голуба (голубий колір), як символ волі, як символ лету вгору думки-душі. І вже ліричного героя ніхто

не може зупинити, бо «вірш...вирвався без титла», герой зумів вистояти серед темної ночі, зумів віднайти сили для життя «дух...вирвався з тенет». І сад став знову первісним і невинним, бо «мати дивиться святая». Ліричний герой побачив світло серед темної ночі, відчув запах троянди, звільнився від тяжких думок і, маючи перед собою святий образ, «в ній – смеркаю і світаю», духовно вивільнився й піднісся над сірим і буденним зовнішнім світом.

Образна палітра четвертого смислового блоку побудована на антитезі – зіставленні: свічка → світло від неї // голуб → політ у височинь // поет → вірш без титла (без обмежень, без цензури і зовнішньої, і внутрішньої), – що допомагає усвідомити головну думку твору, увиразнити її, підкріпити зоровими, слуховими, тактильними й нюховими образами.

Аналізована поезія належить до філософської лірики. Її темою є зображення на фоні пейзажу внутрішніх поривань ліричного героя. Ідея твору – дух справжнього митця попри все вирветься з тенет на волю, вивільниться від заґратованих обмежень, як вірш звільниться від титла.

Для розкриття теми автор активно послуговується епітетами (*самотня свіча, жалкі зірки, живий пульс, високий дощ, невтішні передуми, кострубатий ветроград, перший сон, кругле небо краю, кругла ліпота, свята мати*), метафорами (*сад посоловів, місяць скидається, вишні сяють, дощ будив, ветроград не в силі дати лад, ветроград пильнує, свіча пустила, вірш вирвався, дух вирвався, я смеркаю, я світаю*), порівняннями (*як пульс живий, мов голуба*).

Читаючи цю поезію, одразу поринаєш у ту атмосферу, яку так майстерно зумів передати автор. В уяві постає осіння ніч. Дощ стукотить по шибках, будить у поета різні думки. З часом вони стають гучнішими. Митець береться за перо. Вірш народжується швидко, адже він так довго чекав свого часу. Скрипіння пера по паперу й гучне стукотіння крапель дощу по шибках кімнати-камери Василя Стуса вчуваються в активно використовуваних алітераціях звуків **с**, **ш**. Тьмяне світло від авторової свічки, синій колір нічного неба за вікном, сіра та чорна буденність, що оточувала й не випускала зі своїх тенет, і яскравий сплеск світла – пробудження, вивільнення, «усвідомлення себе» [10, с. 6], яке очікує на майбутніх читачів цього твору.

Оригінальний і сміливий Стусовий добір мовних засобів, незвичні експерименти (маніпулювання лексичною сполучуваністю, гра в порушення семантичної й граматичної традиції) сприяють народженню яскравих образів, у повній мірі реалізують авторський задум.

Ключові образи поезії *свічка, зірки, місяць, світло* чітко формують лексико-семантичне поле світла, до якого зараховуємо й дієслівні лексеми *сяють, смеркаю, світаю*. Наголосимо, що одиниці *смеркаю, світаю*, крім згаданої семантики, функцію ключових одиниць яскраво увиразнюють на морфологічному рівні, оскільки це безособові дієслова – смеркає, світає, – проте в поезії вжиті в незвичній оказіональній граматичній формі – особового дієслова першої особи однини.

Авторська оригінальність тексту виявляється в образному використанні книжної застарілої лексеми – архаїзму – *вертоград* (сад), поетизму *ліпота* (краса), розмовної лексеми *надсада* (надмірне напруження сил), рідковживаних одиниць *жалкий* (який виражає безпорадність, біль, слабкість, муку), *горовий* (гірський), діалектизму *допору* (тільки що, щойно), оказіоналізмів *передуми* (від передумати – думати, роздумувати про все, багато чого-небудь або про всіх, багатьох; обдумувати все або багато чогось), *опонічні* (від опівночі – серед ночі, о дванадцятій чи близько дванадцятої години ночі).

Для виділення ключових одиниць поезії, надання їм глибинного смислу В. Стус використовує близькість їхніх фонетичних обрисів – паронімічну атракцію (*посоловів... од солов'їв*), що свідчить про високий рівень володіння мовою як творчим інструментом. Завдяки звуковому зближенню між словами, генетично й словотвірною неспорідненими, встановлюється семантична близькість, яка разом зі звуковою впливають на емоційність твору та його сприйняття.

Вирізняє аналізовану поезію й непередбачувана лексична сполучуваність, реалізована незвичними епітетами: *жалкі зірки* (який жалить, завдає болю чи виражає безпорадність, біль, слабкість, муку), *високий дощ* (який має велику відстань знизу вгору; який знаходиться на далекій або значній віддалі від землі, від якої-небудь поверхні; дуже великий, значно більший від звичайного кількості, інтенсивністю), *кострубатий вертоград* (який має нерівну поверхню; шорсткий; перен. невправний, незграбний, недоладний; кошлатий, розкуйовджений, наїжений), *кругла ліпота* (який має форму круга, кулі, циліндра; округлий; перен., розм. те саме, що цілковитий; повний; розм. те саме, що весь; розм. який не має одиниць, дробових чисел). Саме такі утворення значно щільніше передають інформацію, а в тексті В. Стуса вони є ще й логічно та контекстуально вмотивованими.

Словосполуки *самотня свіча*, особовий займенник *я* та згадані оказіональні граматичні форми *світаю, смеркаю* посилюють і підкреслюють мотив самотності, душевного сирітства. На думку І. Дзюби, «звичайно тема самоти впливає з природного для розвиненого

людського духу відчуття своєї особистості... У Стуса самота посилена очужінням України, запереченням її в її тодішньому стані» [1, с. 21].

Отже, поняття *інтерпретація* активно функціонує в різних царинах, зокрема й у філології. Процес створення інтерпретації починається на етапі первинного сприйняття тексту і продовжується під час вторинного чи багатократного прочитання. У своїх творах Василь Стус органічно поєднав європейське мислення й українську чуттєво-емоційну стихію; вихід із самоізоляції можливий лише завдяки культивуванню моральних цінностей та долучення до європейської традиції. Поезія «Посоловів од співу сад» є прикладом філософської лірики: на фоні пейзажу зображені внутрішні поривання ліричного героя – духовне вивільнення особистості. Оригінальний і сміливий добір мовних засобів, незвичні експерименти зі словом сприяють народженню яскравих образів, у повній мірі реалізують авторський задум.

Література

1. Дзюба І. Свіча у кам'яній пітьмі. Стус Василь. Палімпсест: Вибране. Київ: Факт, 2003. 432 с.
2. Іванишин В. П. Нариси з теорії літератури: навч. посіб. Київ: Академія, 2010. 253 с.
3. Кухаренко В. А. Інтерпретація тексту. Москва: Просвещение, 1988. 208 с.
4. Общие проблемы философии науки: Словарь для аспирантов и соискателей / сост. и общ. ред. Н. В. Бряник; отв. ред. О. Н. Дьячкова. Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2007. 318 с.
5. Поліщук Ярослав. Творчість Василя Стуса в геокультурному контексті. *Ucrainistica*. 2011. Вип. 9. С. 48–59.
6. Соловей О. Є. Василь Стус. Відлуння і наближення: наук.-попул. нарис / ред. В. В. Мозгунов. Вінниця: Донецький нац. ун-т імені Василя Стуса; Консоль, 2017. 152 с.
7. Стус В. Палімпсести. Нью-Йорк: Сучасність, 1986. 489 с. URL: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/14938/file.pdf> (дата звернення: 09.01.2023).
8. Стус В. С. Палімпсести = Палімпсести / пер. з укр. Рахліної М.; передм. Москальця К., Захарова Є. Харків: Фоліо, 2010. 284 с.
9. Стус В. С. Таборовий зошит: вибрані твори. Київ: Факт, 2008. 452 с.
10. Стус Д. Василь Стус: Життя як творчість. Київ: Дух і літера, 2015. 384 с.
11. Шуляр В. І. Стратегії літературної освіти школярів у системі профільного навчання. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. 348 с.

References

1. Dziuba, I. (2003). *Svicha u kam'ianij pit'mi. Stus Vasyf. Palimpsest: Vybrane* [A candle in stone darkness. Vasyf Stus. Palimpsest]. Kyiv: Fakt [in Ukrainian].

2. Ivanyshyn, V. P. (2010). *Narysy z teorii literatury* [Essays on the theory of literature]. Kyiv: Akademiia [in Ukrainian].
3. Kukhareenko, V. A. (1988). *Interpretatsiya teksta* [Text interpretation]. Moscow: Prosveshchenie [in Russian].
4. Bryanik, N. V. (Eds.). (2007). *Obshchie problemy filosofii nauki: Slovar dlya aspirantov i soiskateley* [General problems of the philosophy of science]. Ekaterinburg: Izd-vo Ural. un-ta [in Russian].
5. Polischuk, Yaroslav (2011). *Tvorchist' Vasyliia Stusa v heokul'turnomu konteksti* [The creativity of Vasyl Stus in the geocultural context]. *Ucrainistica – Ukrainian Studies*, Vol. 9. 48–59 [in Ukrainian].
6. Solovej, O. Ye. (2017). *Vasyl' Stus. Vidlunnia i nablyzhennia* [Vasyl Stus. Echoes and approaches]. Vinnytsia: Donets'kyj nats. un-t imeni Vasyliia Stusa; Konsol' [in Ukrainian].
7. Stus, V. (1986). *Palimpsesty* [Palimpsests]. New York: Suchasnist': URL: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/14938/file.pdf> (Last accessed: 09.01.2023) [in Ukrainian].
8. Stus, V. S. (2010). *Palimpsesty = Palimpsesty* [Palimpsests]. Kharkiv: Folio [in Ukrainian, in Russian].
9. Stus, V. S. (2008). *Taborovyj zoshyt: vybrani tvory* [Prison notebook]. Kyiv: Fakt [in Ukrainian].
10. Stus, D. (2015). *Vasyl' Stus: Zhyttia iak tvorchist'* [Vasyl Stus: Life as creativity]. Kyiv: Dukh i litera [in Ukrainian].
11. Shuliar, V. I. (2010). *Stratehii literaturnoi osvity shkolariv u systemi profil'noho navchannia* [Strategies of literary education of schoolchildren in the system of specialized education]. Mykolaiv: Vyd-vo ChDU im. Petra Mohyly [in Ukrainian].

O. M. Petryk

Candidate of Philology, Associate Professor of the Department of Ukrainian Language, Methods of Its Teaching and Translation, Nizhyn Gogol State University, orcid.org/0000-0002-9925-4443
e-mail: petrykhelena2000@gmail.com

V. M. Samoylenko

Student of the 2nd year of the linguistics class of the Nizhyn Lyceum of the Nizhyn City Council at the Nizhyn Gogol State University
e-mail: lerabeauty83@gmail.com

Features of the Interpretation of Poetry

«The Garden is Drunk with Singing» by Vasyl Stus

The paper studies the specifics of interpretation of poetry "The garden is drunk with singing" by Vasyl Stus.

In the study, as a theoretical basis, the concept of interpretation is defined as a general scientific term, emphasizing its functioning in the humanities. The process of creating interpretation begins at the stage of primary perception of the work and continues during secondary or multiple reading. This makes it possible to talk about the variability and multiplicity of interpretations for both individual and group work on the text.

The ideological position of Vasyl Stus is indicated. He was a person of high education and great culture, his knowledge was revealed in the richness of topics, the depth of philosophical reflections, and the extraordinary variety of vocabulary and phraseology. The position of V. Stus is phenomenal compared to his contemporaries: a way out of the impasse end of self-isolation is only possible through joining the European tradition and cultivating the moral values.

The specifics of philological interpretation of poetry based on literary and linguistic stylistic analyzes is revealed. It has been proven that the poetry "The garden is drunk with singing" is an expression of philosophical lyrics, where against the background of the landscape the inner turmoil of the lyrical hero is depicted: the spirit of the poet can never be kept in a cage, it will always break free, liberate himself from latticed restrictions. The poem has quite vivid features that can be traced at almost all language levels. They help the author to convey the thoughts and feelings of the lyrical hero more emotionally and expressively.

Key words: Vasyl Stus, interpretation, poetic text, philological interpretation.